

ფაქტორინგის ხელშეკრულების ახალი საკანონმდებლო რეგულირება საქართველოში

 <https://doi.org/10.52340/26679434/H.13.1>

ირაკლი შამათავა

სამართლის დოქტორი, კავკასიის უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის აფილირებული ასოცირებული პროფესორი და „კავკასიის სამართლის ჟურნალის“ მთავარი რედაქტორი, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიულ და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის მონვეული პროფესორი, შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სამართლისა და სახელმწიფო მმართველობის სკოლის სრული პროფესორი, ადვოკატი, საავტორო უფლებათა ასოციაციის წევრი თბილისი, საქართველო

ელ. ფოსტა: ishamatava@cu.edu.ge

ORCID: ID <https://orcid.org/0009-0009-2626-9984>

აბსტრაქტი

2026 წლის 1 აპრილს საქართველოში მიღებულ იქნა „ფაქტორინგის შესახებ“ კანონი, რომელმაც უზრუნველყო ფაქტორინგის ხელშეკრულების სისტემური საკანონმდებლო მონესრიგება და მისთვის ერთიანი ნორმატიული ჩარჩოს შექმნა. კანონის მიღებამდე ფაქტორინგთან დაკავშირებული ურთიერთობები სხვადასხვა საკანონმდებლო აქტის, საერთაშორისო კომერციული პრაქტიკისა და დოქტრინული მიდგომების საფუძველზე წესრიგდებოდა, რაც სამართლებრივ გაურკვევლობას წარმოშობდა და აღნიშნული ინსტიტუტის პრაქტიკულ გამოყენებას ზღუდავდა.

კვლევის მიზანი: სტატია იკვლევს ფაქტორინგის ხელშეკრულების სამართლებრივ ბუნებას, საქართველოში მისი ახალი საკანონმდებლო რეგულირების მოდელსა და ფაქტორინგის ინსტიტუტთან დაკავშირებულ ძირითად დოქტრინულ საკითხებს.

მეთოდოლოგია: კვლევა ეფუძნება ნორმატიულ, ლოგიკურ-ანალიტიკურ, ინდუქციურ-დედუქციურ და შედარებით-სამართლებრივ მეთოდებს. კვლევის ფარგლებში განალიზებულია ფაქტორინგის მიმართ არსებული დოქტრინული შეხედულებები, მისი მიმართება მოთხოვნის დათმობის (ცესიის) ინსტიტუტთან და სხვადასხვა სამართლებრივ სისტემაში ჩამოყალიბებული პრაქტიკა.

შედეგები: კვლევის შედეგების ანალიზის საფუძველზე იკვეთება, რომ ფაქტორინგი აერთიანებს მოთხოვნის დათმობის (ცესიის), ფინანსური მომსახურებისა და დაკრედიტების ელემენტებს, რაც განაპირობებს მისი სამართლებრივი ბუნების მიმართ განსხვავებულ ინტერპრეტაციებს. ამასთან, კვლევის შედეგები აჩვენებს, რომ ფაქტორინგი სცდება კლასიკური ცესიის ფარგლებს და თანამედროვე ფინანსურ ბრუნვაში დამოუკიდებელი ფუნქციური დატვირთვის მქონე

ნე ინსტიტუტად ვითარდება. კვლევის შედეგები შესაძლოა გამოყენებულ იქნეს ფაქტორინგის სამართლებრივი კვალიფიკაციის, სასამართლო და საბანკო პრაქტიკის სრულყოფის, აგრეთვე ფინანსური ზედამხედველობის სტანდარტების განვითარების პროცესში. ამასთან, ახალი საკანონმდებლო მოდელი ქმნის დებიტორული მოთხოვნების ბრუნვისა და ფინანსური რისკების განაწილების უფრო სტაბილურ, გამჭვირვალე და პროგნოზირებად სამართლებრივ საფუძველს.

საკვანძო სიტყვები: სამართლებრივი ბუნება, მოთხოვნის დათმობა (ცესია), დებიტორული მოთხოვნა, ფაქტორინგული კომპანია, ლიცენზირება, ფინანსური ზედამხედველობა

THE NEW LEGISLATIVE REGULATION OF THE FACTORING AGREEMENT IN GEORGIA

 <https://doi.org/10.52340/26679434/H.13.1>

Irakli Shamatava

*PhD in Law, Affiliated Associate Professor at the School of Law at Caucasus University
and Editor-in-Chief of the Caucasus Law Journal,
Invited Professor at the Faculty of Law and Social Sciences of Batumi Shota Rustaveli State University,
Full Professor at the Law and State Governance School at International Black Sea University, attorney,
member of the Copyright Association
Tbilisi, Georgia*

Email: ishamatava@cu.edu.ge

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-2626-9984>

ABSTRACT

On 1 April 2026, Georgia adopted the Law on Factoring, which ensured the systematic legal regulation of factoring contracts and established a unified normative framework. Prior to the adoption of this law, relationships related to factoring were regulated on the basis of various legislative acts, international commercial practice, and doctrinal approaches, which created legal uncertainty and limited the practical application of this legal institution.

Research Objective: This article examines the legal nature of factoring contracts, the model of their new legislative regulation in Georgia, and the main doctrinal issues related to the institution of factoring.

Methodology: The research is based on normative, logical-analytical, inductive-deductive, and comparative legal methods. Within the scope of the study, doctrinal approaches to factoring, its relationship with the assignment of receivables (cession), and practices developed across different legal systems are analyzed.

Results: The analysis of the research findings reveals that factoring combines elements of assignment of receivables (cession), financial services, and lending, which leads to divergent interpretations of its legal nature. Furthermore, the findings demonstrate that factoring goes beyond the scope of classical cession and is evolving in modern financial circulation as an institution with an independent functional role. The results of the study may be applied to the improvement of the legal qualification of factoring, judicial and banking practice, as well as the development of financial supervision standards. In addition, the new legislative model establishes a more stable, transparent, and predictable legal framework for the circulation of receivables and the allocation of financial risks.

KEYWORDS: Legal nature, Assignment of receivables (cession), Receivable, Factoring company, Licensing, Financial supervision

შესავალი

ფაქტორინგი კომერციული საქმიანობის დაფინანსებისა და დებიტორული მოთხოვნების მართვის ერთ-ერთ ფართოდ გამოყენებულ ინსტრუმენტს წარმოადგენს. პრაქტიკაში იგი განიხილება, როგორც მოკლევადიანი დაფინანსების ერთ-ერთი მოქნილი და ხელმისაწვდომი ინსტრუმენტი, რომლის ფინანსური მოცულობაც ხშირად პირდაპირ უკავშირდება კომპანიის სავაჭრო ბრუნვის ზრდას.¹ ფაქტორინგის სპეციალური საკანონმდებლო მოწესრიგების საჭიროებას განაპირობებდა ფინანსურ სექტორში ფაქტორინგის მზარდი პრაქტიკული გამოყენება და მის მიმართ ერთიანი სამართლებრივი სტანდარტის არარსებობა.

დღემდე საკამათოა, წარმოადგენს თუ არა ფაქტორინგი მოთხოვნის დათმობის სპეციფიკურ ფორმას, შერეული ტიპის სახელშეკრულებო ურთიერთობას თუ დამოუკიდებელ ფინანსურ-სამართლებრივ ინსტიტუტს. აღნიშნული დისკუსია განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს ფაქტორინგის სამართლებრივი ბუნებისა და მხარეთა შორის უფლებებისა და ვალდებულებების განსაზღვრის თვალსაზრისით. დოქტრინაში არსებული განსხვავებული მიდგომები საერთაშორისო დონეზე ფაქტორინგის უფრო თანმიმდევრული მოწესრიგების საჭიროებას წარმოშობს. სწორედ ამ მიზანს ემსახურება UNIDROIT-ის მიერ 2023 წელს მიღებული სამოდელო კანონი, რომელიც წარმოადგენს საერთა-

შორისო სარეკომენდაციო სამართლებრივ ინსტრუმენტს და მიზნად ისახავს ფაქტორინგთან დაკავშირებული სამართლებრივი რეგულირების ფუნქციური ჩარჩოს ჩამოყალიბებას. მისი შემუშავება განპირობებული იყო იმ გარემოებით, რომ არსებული საერთაშორისო სამართლებრივი ინსტრუმენტები ვერ უზრუნველყოფდა ფაქტორინგის ეფექტიან და თანმიმდევრულ მოწესრიგებას.² მიუხედავად ამისა, დოქტრინაში კვლავ რჩება დისკუსია ცალკეული დებულებების პრაქტიკულ ეფექტიანობასა და მისი საერთაშორისო იმპლემენტაციის პერსპექტივებთან დაკავშირებით.

საქართველოში „ფაქტორინგის შესახებ“ კანონის მიღებამდე ფაქტორინგი დამოუკიდებლად მოწესრიგებულ სამართლებრივ ინსტიტუტს არ წარმოადგენდა. მისი ფუნქციონირება ძირითადად ეფუძნებოდა მოთხოვნის დათმობის (ცესიის) მარეგულირებელ ნორმებს³ და საბანკო-საფინანსო სფეროს ცალკეულ საკანონმდებლო დებულებებს, რაც ვერ უზრუნველყოფდა ფაქტორინგთან დაკავშირებული ურთიერთობების სრულყოფილ და ერთგვაროვან რეგულირებას.

საკანონმდებლო ცვლილებებამდე ქართულ დოქტრინაში აღნიშნული იყო, რომ „ფაქტორინგული კომპანიების საქმიანობა არ ექვემდებარებოდა სპეციალურ ლიცენზირებას ან ზედამხედველობას და მათი საქმიანობა მხოლოდ ზოგადი სამეწარმეო რეგისტრაციის საფუძველზე ხორციელდებოდა“.⁴

- 1 Dubovec, M., 2024. Factoring Model Law: Advancing Access to Receivables Finance. In: Research Handbook on Secured Transactions. Cheltenham: Edward Elgar Publishing; Chen, L., 2025. Accounts Receivable Factoring and Corporate Financialization. Journal of Corporate Finance, 89.
- 2 UNIDROIT, 2023. Model Law on Factoring. Rome: International Institute for the Unification of Private Law. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.unidroit.org/instruments/factoring/model-law-on-factoring/> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
- 3 მუხლი 199, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/31702?publication=138> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
- 4 გოთუა, ლ., 2018. საქართველოში ფაქტორინგის რეგულირების ზოგიერთი სამართლებრივი ასპექტი. სამართლის ჟურნალი, 2, გვ. 21.

„ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონმა აღნიშნული მიდგომა არსებითად შეცვალა და ფაქტორინგთან დაკავშირებული ურთიერთობებისთვის სპეციალური სამართლებრივი მოწესრიგების ჩარჩო ჩამოაყალიბა. კანონმა განსაზღვრა ფაქტორინგის ცნება, ფაქტორინგულ ურთიერთობაში მონაწილე სუბიექტების სტატუსი, მოთხოვნის გადაცემის სპეციალური რეჟიმი და ფაქტორინგთან დაკავშირებული პასუხისმგებლობის განაწილების ძირითადი პრინციპები.

„ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონის განმარტებითი ბარათის ანალიზი აჩვენებს, რომ საკანონმდებლო ცვლილების აუცილებლობა განაპირობა ფაქტორინგთან დაკავშირებული ურთიერთობების სპეციალური სამართლებრივი მოწესრიგების არარსებობამ, ფაქტორინგული საქმიანობის პრაქტიკულმა ზრდამ და შესაბამისი ინსტიტუციური ჩარჩოს ფორმირების საჭიროებამ. განმარტებითი ბარათის მიხედვით, არსებული მოდელი სრულყოფილად ვერ უზრუნველყოფდა ფაქტორინგული ურთიერთობების მონაწილეთა სტატუსისა და ზედამხედველობასთან დაკავშირებული საკითხების სათანადო მოწესრიგებას.⁵

ფაქტორინგის საკანონმდებლო მო-

წესრიგება ფინანსური სექტორის სამართლებრივი მოდერნიზაციის უფრო ფართო პროცესის ნაწილია. ამ მხრივ, ასოცირების შეთანხმება ფინანსურ მომსახურებას სამართლებრივი და ინსტიტუციური დაახლოების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებად განიხილავს, რაც ფინანსური სექტორის სამართლებრივი ჩარჩოს განვითარებასა და მისი ინსტიტუციური საფუძვლების სრულყოფასაც მოიცავს.⁶ ამ კონტექსტში, ფაქტორინგის ინსტიტუტის სპეციალური საკანონმდებლო მოწესრიგება შესაძლებელია შეფასდეს, როგორც თანამედროვე ფინანსური რეგულირების ევროპულ სტანდარტებთან დაახლოების ერთ-ერთი მიმართულება.⁷

ფაქტორინგის მზარდ პრაქტიკულ მნიშვნელობას განაპირობებს ფინანსური ბაზრების ტრანსფორმაცია, დაკრედიტების პოლიტიკის გამკაცრება,⁸ ალტერნატიული დაფინანსების მექანიზმებზე მზარდი მოთხოვნა და ფინანსური ურთიერთობების ტექნოლოგიური განვითარება.⁹ ამდენად, სტატიის მიზანია ფაქტორინგის სამართლებრივი ბუნების, მისი თანამედროვე საკანონმდებლო რეგულირების მოდელისა და სამართლებრივი კვალიფიკაციის ძირითადი პრობლემების ანალიზი.

5 საქართველოს პარლამენტი, განმარტებითი ბარათი „ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/415587> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

6 მუხლი 114, ქვეთავი 6, ასოცირების შესახებ შეთანხმება ერთის მხრივ, საქართველოსა და მეორეს მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერგიის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/2496959> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

7 UNIDROIT, 2023. *Model Law on Factoring*. Rome: International Institute for the Unification of Private Law. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.unidroit.org/instruments/factoring/model-law-on-factoring/> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

8 ვრცლად იხ. შამათავა, ი., 2024. მხარეთა უფლება-მოვალეობების თანაბარბომიერი დაცვის სტანდარტი სესხის ხელშეკრულებაში. მონოგრაფია. თბილისი: ბონა კაუზა და კავკასიის უნივერსიტეტი.

9 Ben Youssef, W. A. and Mansour, N., 2024. The Factoring 2.0 in the Era of the Fintech Revolution Context. In: *Digital Technology and Changing Roles in Managerial and Financial Accounting: Theoretical Knowledge and Practical Application*, გვ. 37–51.

1. ფაქტორინგის, სესხისა და მოთხოვნის დათმობის (ცესიის) ურთიერთმიმართება: მსგავსებები და განსხვავებები

ფაქტორინგი კომერციული პრაქტიკის განვითარების შედეგად ჩამოყალიბებული კომპლექსური ფინანსურ-სამართლებრივი ინსტიტუტია, რომლის ფარგლებში საწარმო ფაქტორს გადასცემს დებიტორულ მოთხოვნებს და სანაცვლოდ იღებს წინასწარ დაფინანსებასა და შესაბამის ფინანსურ მომსახურებას.¹⁰ სესხის აღებისგან განსხვავებით, სადაც დაფინანსება ძირითადად მსესხებლის აქტივსა და მის გადახდისუნარიანობას ეფუძნება, ფაქტორინგი გულისხმობს დებიტორული მოთხოვნების (ინვოისების) ფაქტორზე გაყიდვას. ფაქტორინგის ფარგლებში ფაქტორი დებიტორული მოთხოვნის საფუძველზე ახორციელებს წინასწარ დაფინანსებას და შესაბამის მომსახურებას, რის შედეგადაც იძენს მოთხოვნასთან დაკავშირებულ უფლებებს კანონითა და ხელშეკრულებით განსაზღვრულ ფარგლებში.

დოქტრინაში ფაქტორინგი განიხილება, როგორც საბანკო სექტორთან მჭიდროდ დაკავშირებული ფინანსური მექანიზმი და საბანკო კრედიტის ერთ-ერთი ფორმა. თუმცა, ფაქტორინგის სამართლებრივი და ეკონომიკური კონსტრუქცია არსებითად განსხვავდება კლასიკური საბანკო დაკრედიტებისგან. საბანკო პროდუქტების უმრავლესობა ეფუძნება მსე-

სხებლისათვის ახალი ვალდებულების წარმოშობასა და მისი გადახდისუნარიანობის შეფასებას, მაშინ როდესაც ფაქტორინგის ბირთვს წარმოადგენს არსებული დებიტორული მოთხოვნის გადაცემა და მის საფუძველზე ლიკვიდობის მყისიერი უზრუნველყოფა.¹¹

ფაქტორინგსა და მოთხოვნის დათმობას შორის მრავალი საერთო ნიშანი იკვეთება, თუმცა მათ შორის არსებული არსებითი განსხვავებები ფაქტორინგის დამოუკიდებელ და მრავალკომპონენტურ ბუნებას უსვამს ხაზს. მიუხედავად ამისა, ფაქტორინგი არ შეიძლება გაიგივდეს კლასიკურ ცესიასთან, ვინაიდან იგი არ შემოიფარგლება მხოლოდ დებიტორული მოთხოვნების გადაცემით და მოიცავს დაფინანსების, მოთხოვნათა ადმინისტრირებისა და საკრედიტო რისკების მართვის ფუნქციებს.

კომპარატივისტიკების მიხედვით, ფაქტორინგი გარკვეული ნიშნებით უახლოვდება სახელშეკრულებო სუბროგაციას, თუმცა იგი არ შეიძლება გაიგივდეს არც დისკონტის ოპერაციასთან და არც საკრედიტო დაზღვევასთან. „მოთხოვნის დათმობასა და ფაქტორინგს შორის განსხვავება განსაკუთრებით ვლინდება იმ გარემოებაში, რომ ერთი წარმოადგენს განკარგვით გარიგებას და მისი მეშვეობით ხდება საკუთრების უფლების გადაცემა მოთხოვნებსა და უფლებებზე, როდესაც მეორე – ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობაა და იგი მხოლოდ საფუძვლად (კაუზად) გვევლინება ფულადი მოთხოვნის დათმობას“.¹²

ფაქტორინგის სამართლებრივი ბუ-

10 Camacho, M. E., 2012. Relieves Prácticos de la Prevalencia de una Determinada Causa en el Factoring. Revista e-mercatoria, 11(1), გვ. 340–341.

11 Gandhi, J. and Nasit, A., 2025. Comparison of Short-Term Financing Options; Factoring as the Best Alternative. Journal of Information Systems Engineering and Management, 10(40s), გვ. 166–175.

12 ქეჭელაშვილი, ზ., 2008. სადისერტაციო ნაშრომი: მოთხოვნის დათმობა და ვალის გადაკისრება. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გვ. 11.

ნების განსაზღვრისას მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს მის კავშირს სასესხო და საკრედიტო ურთიერთობებთანაც. დოქტრინის ნაწილის მიხედვით, ფაქტორის მიერ განხორციელებული წინასწარი დაფინანსება შესაძლოა შეფასდეს როგორც სესხის ან საკრედიტო ურთიერთობის ფორმა, რადგან ფაქტორი კლიენტს დებიტორული მოთხოვნების საფუძველზე წინასწარ გადასცემს ფულად სახსრებს, რისთვისაც, როგორც წესი, პროცენტის გადახდაც არის გათვალისწინებული.¹³ მიუხედავად ამისა, ფაქტორინგის რომელიმე ერთ სახელშეკრულებო ინსტიტუტამდე დაყვანა პრობლემურია, რადგან იგი ერთდროულად აერთიანებს მოთხოვნის დათმობის, დაფინანსების, ადმინისტრირების, ლიკვიდურობის უზრუნველყოფისა და საკრედიტო რისკების განაწილების ფუნქციებს. ამდენად, ფაქტორინგი თანამშრომლობასა და მომსახურებაზე დაფუძნებულ კომპლექსურ კომერციულ ურთიერთობას წარმოადგენს¹⁴ და განიხილება როგორც ორმაგი ბუნების ფინანსური მექანიზმი, რომლის ფარგლებშიც ფაქტორინგული კომპანია, ერთი მხრივ, საკრედიტო დაფინანსებას უზრუნველყოფს, ხოლო, მეორე მხრივ, საკუთარ კლიენტებს ფინანსურ მომსახურებებს სთავაზობს.

შუალედური დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ფაქტორინგი, მიუხედავად მოთხოვნის დათმობასთან და საკრედიტო ურთიერთობებთან არსებული მჭიდრო კავშირისა, დიდწილად სცდება მათ კლასიკურ სამართლებრივ მოდელს და მრავალფუნქციურ სამართლებრივ კონსტრუქციას წარმოადგენს.

2. ფაქტორინგის ხელშეკრულების შედარებით-სამართლებრივი ანალიზი (გერმანიის, იტალიისა და საფრანგეთის გამოცდილება)

ფაქტორინგის ხელშეკრულება ეფუძნება დებიტორული მოთხოვნის დათმობის სამართლებრივ კონცეფციას და ამ თვალსაზრისით კლასიკური ცესიის ინსტიტუტთან მსგავსებას ავლენს. თუმცა, მსგავსების მიუხედავად, ფაქტორინგის ხელშეკრულება სამოქალაქო სამართალში არსებული მოთხოვნის დათმობისგან განსხვავდება, რადგან იგი პროფესიონალ სუბიექტებს შორის ფორმდება და თავისი სტრუქტურით კომპლექსურ სახელშეკრულებო ურთიერთობას წარმოადგენს.

გერმანიაში ფაქტორინგი მიჩნეულია რეგულირებულ ფინანსურ მომსახურებად, რომელიც წესრიგდება გერმანიის კანონით „საკრედიტო საქმიანობის შესახებ“ (*Kreditwesengesetz*). ზემოხსენებული სფეროს სპეციალური რეგულირების საჭიროება განპირობებული იყო ფაქტორინგის მზარდი მნიშვნელობით, განსაკუთრებით მცირე და საშუალო ბიზნესის დაფინანსების პროცესში.¹⁵ გერმანული სამართლებრივი მოდელი ფაქტორინგს მხოლოდ მოთხოვნის დათმობის საშუალებად აღარ განიხილავს და მას კომერციული დაფინანსების ფუნქციურ მექანიზმად აღიქვამს, რომლის ეკონომიკური დანიშნულება დებიტორული მოთხოვნების ბრუნვაუნარიანობის ზრდას უკავ-

13 Camacho, M. E., 2012. Relieves Prácticos de la Prevalencia de una Determinada Causa en el Factoring. *Revista e-mercatoria*, 11(1), გვ. 344–347.

14 იქვე. გვ. 349–350.

15 შეადარე. გოთუა, ლ., 2018. საქართველოში ფაქტორინგის რეგულირების ზოგიერთი სამართლებრივი ასპექტი. *სამართლის ჟურნალი*, 2, გვ. 44.

შირდება.¹⁶ გერმანულ დოქტრინასა და სასამართლო პრაქტიკაში ფაქტორინგის სამართლებრივი ბუნების შეფასებისას გადაწყვეტ მნიშვნელობას იქნეს არა მხოლოდ მოთხოვნის ფორმალური გადაცემა, არამედ იმ ფინანსური და რისკ-განაწილებითი ფუნქციის ანალიზი, რომელსაც დასახელებული ინსტიტუტი კომერციულ ბრუნვაში ასრულებს.

გერმანიის სამოქალაქო კოდექსის 398-ე მუხლის თანახმად, „მოთხოვნა შეიძლება გადაცემულ იქნეს კრედიტორის მიერ სხვა პირისათვის ამ უკანასკნელთან დადებული ხელშეკრულებით (მოთხოვნის დათმობა). ხელშეკრულების დადების მომენტიდან ახალი კრედიტორი იკავებს თავდაპირველი კრედიტორის ადგილს“.¹⁷ ამავე კოდექსის 399-ე მუხლის მიხედვით: „მოთხოვნის დათმობა არ იშვება, თუ თავდაპირველი კრედიტორის ნაცვლად სხვა პირის მიერ ვალდებულების შესრულება ვალდებულების შინაარსის შეუცვლელად ვერ ხორციელდება, ან, თუ მოვალესთან შეთანხმებით მოთხოვნის დათმობა გამორიცხულია“.¹⁸ გერმანია ერთმანეთისგან მიჯნავს ნამდვილ და

არანამდვილ ფაქტორინგს.¹⁹ „ნამდვილი ფაქტორინგის შემთხვევაში, ფაქტორი ატარებს მოთხოვნის განხორციელების რისკს, მაშასადამე, ცედენტის მოვალეობა შესრულებაუნარიანობის რისკს (ე.წ. Delkredererisiko – ცედენტის დებიტორების გადახდისუნარიანობის რისკი).²⁰ შესაბამისად, ფაქტორინგის ეს სახეობა მოთხოვნის ყიდვას. არანამდვილი ფაქტორინგის დროს შესრულების რისკი ცედენტთან რჩება, მოთხოვნის განხორციელებლობის შემთხვევაში, ფაქტორი მოთხოვნას უკან გადასცემს ცედენტს და აკისრებს მას მისთვის თავდაპირველად მიცემული თანხის უკან დაბრუნებას. ამის გამო არანამდვილი ფაქტორინგი ატარებს საკრედიტო გარიგების ხასიათს“.²¹ ნამდვილი ფაქტორინგისგან განსხვავებით, არანამდვილი ფაქტორინგი უზრუნველყოფს მიზნით მოთხოვნის უპირატეს დათმობებთან მიმართებით არასოდეს იფარება მინიჭებული ინკასირების უფლებამოსილებით.²²

გერმანული სასამართლო პრაქტიკის მიხედვით, არანამდვილი ფაქტორინგი წარმოადგენს საკრედიტო გარიგებას გე-

16 ფაქტორინგის ეფექტიანობა დაკავშირებულია არა მხოლოდ მოთხოვნის გადაცემასთან, არამედ დებიტორების შესახებ ინფორმაციის ფლობასა და მათი გადახდისუნარიანობის შეფასებასთან, რადგან ფაქტორინგის წარმატება დამოკიდებულია ისეთი დებიტორების შერჩევაზე, რომელთა მიმართ ფაქტორს საკმარისი და სანდო ინფორმაცია გააჩნია. ვრცლად იხ. Leguizamo, C. A. F., 2010. El Contrato de Factoring y la Nueva Factura Unificada. Revista e-mercatoria, 9(1), გვ. 15.

17 მუხლი 398, გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/203844/1/Germaniis_Samoqalaqo_Kodeqsi.pdf> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

18 იქვე. მუხლი 399.

19 Küting, K. and Weber, C., 2025. Echtes und unechtes Factoring. In: Handbuch der Rechnungslegung. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.haufe.de/id/beitrag/kuetingweber-handbuch-der-rechnungslegung-einzelabschluss-kap-8-factoring-verhaeltnisse-HI6452436.html>> [წვდომის თარიღი 08.05.2026]; ჭეჭელაშვილი, ზ., 2008. სადისერტაციო ნაშრომი: მოთხოვნის დათმობა და ვალის გადაკისრება. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გვ. 11.

20 იხ. Roth, M. and Kieninger, E., 2022. Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 4. 9. Auflage. München: C. H. Beck, § 398, Rn. 158–164.

21 კროპჰოლერი, ი., 2014. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი (სასწავლო კომენტარი). თბილისი: საია, GIZ, გვ. 286.

22 იქვე. გვ. 287.

რმანიის სამოქალაქო კოდექსის §488-ის მნიშვნელობით, რომელიც მოთხოვნის დათმობის გზით არის უზრუნველყოფილი.²³ ფაქტორინგის ფარგლებში გადასახდელი პროცენტი შეესაბამება იმ საპროცენტო განაკვეთს, რომელსაც ბანკები მოკლევადიანი კრედიტისთვის იყენებენ, რაც “Reverse Factoring”-ს საკრედიტო და საფინანსო ურთიერთობებთან აახლოებს.²⁴

იტალია ფაქტორინგის რეგულირების ერთ-ერთ ყველაზე განვითარებულ ევროპულ მოდელს წარმოადგენს. Law No. 52/1991-მა ფაქტორინგთან დაკავშირებული ურთიერთობებისთვის სპეციალური სამართლებრივი ჩარჩო შექმნა და იგი კომერციული დაფინანსების დამოუკიდებელ ინსტრუმენტად წარმოაჩინა.²⁵

ინვოისებიდან გამომდინარე მოთხოვნების გადაცემა და ბრუნვა იტალიურ სამართალში ფაქტორინგის სამართლებრივი რეჟიმის ფარგლებში განიხილება, ხოლო შესაბამისი საქმიანობის განხორციელება მხოლოდ ბანკებისა და ავტორიზებული ფინანსური შუამავლების მიერ არის დასაშვები.²⁶ იტალიურ დოქტრინაში ფაქტორინგი

წარმოდგენილია მოთხოვნათა გადაცემის, დაფინანსების, ადმინისტრირებისა და ლიკვიდურობის უზრუნველყოფის ინსტრუმენტად, რის გამოც მისი სამართლებრივი ბუნების ერთ კონკრეტულ სახელშეკრულებო ინსტიტუტამდე დაყვანა პრობლემურია. იტალიაში ფაქტორინგული კომპანიები ექვემდებარებიან კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნებს, რომლებიც ევროკავშირის დირექტივებიდან მომდინარეობს და იტალიის ცენტრალური ბანკის გონივრული ზედამხედველობის ფარგლებში ხორციელდება. ზედამხედველობა მოიცავს საკრედიტო, ოპერაციულ, სავალუტო და სავაჭრო რისკებს. კაპიტალის ადეკვატურობის მოთხოვნები, რომლებიც ბანკებთან შედარებით მოქნილია, ეფუძნება მიდგომას, რომლის თანახმადაც ფაქტორინგული კომპანიების საქმიანობის უფრო მაღალი გამჭვირვალობა და ფინანსური მდგრადობა სექტორის განვითარებასა და გაფართოებას უწყობს ხელს.²⁷

ფაქტორინგის საერთაშორისო უნიფიკაციის მიმართულებით მნიშვნელოვანი ნაბიჯია UNIDROIT-ის კონვენცია,²⁸ რომ-

23 Küting, K. and Weber, C., 2025. Echtes und unechtes Factoring. In: Handbuch der Rechnungslegung, Rn. 9. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.haufe.de/id/beitrag/kuetingweber-handbuch-der-rechnungslegung-einzelabschluss-kap-8-factoring-verhaeltnisse-H16452436.html> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

24 Muñoz, J. C., 2013. Reverse Factoring in Deutschland. Juristische Rundschau, 1, გვ. 2–3.

25 ib. Riesenfeld, S. A. and Hart, F. M., 1992. The Italian Law on Factoring. The Business Lawyer, 47(2), გვ. 523–541.

26 Noro, B. and others, 2023. First-step Analysis: Fintech Regulation in Italy. Lexology, 28.07.2023.

27 შეადარე. გოთუა, ლ., 2018. საქართველოში ფაქტორინგის რეგულირების ზოგიერთი სამართლებრივი ასპექტი. სამართლის ჟურნალი, 2, გვ. 45.

28 UNIDROIT-ის „საერთაშორისო ფაქტორინგის შესახებ“ ოთავას კონვენციის საბოლოო ტექსტი დამტკიცდა 1988 წლის 28 მაისს და ძალაში შევიდა 1995 წლის 1 მაისს. კონვენციის მიზანს წარმოადგენდა მზარდი საერთაშორისო ფაქტორინგული ურთიერთობებისთვის ერთიანი სამართლებრივი წესების ჩამოყალიბება, თუმცა იგი სრულყოფილად არ არეგულირებს ფაქტორინგთან დაკავშირებულ ყველა საკითხს. კერძოდ, კონვენცია არ შეიცავს დებულებებს ფაქტორინგის ხელშეკრულების ფორმალური ვალიდურობისა და დებიტორულ მოთხოვნებთან დაკავშირებული კონკურენტული უფლებების პრიორიტეტის განსაზღვრის შესახებ. ვრცლად იხ. Bonell, M. J., 2014. UNIDROIT Convention on International Factoring: An Overview. Uniform Law Review, 19, გვ. 1–18.

ლის მიზანია ფაქტორინგის რეგულირების ერთიანი და ფუნქციური სამართლებრივი ჩარჩოს ჩამოყალიბება. კონვენცია ფაქტორინგს განიხილავს არა მხოლოდ მოთხოვნის დათმობის ფორმად, არამედ თანამედროვე კომერციული დაფინანსების დამოუკიდებელ ინსტიტუტად. UNIDROIT-ის მიდგომა ორიენტირებულია მოთხოვნების ბრუნვაუნარიანობის, დაფინანსების ხელმისაწვდომობისა და სამართლებრივი პროგნოზირებადობის გაძლიერებაზე, თუმცა მისი ცალკეული მექანიზმების პრაქტიკულ ეფექტიანობასთან დაკავშირებით დოქტრინაში კვლავ არსებობს დისკუსია.²⁹ ოტავას კონვენციის მიხედვით, ფაქტორინგის ხელშეკრულება წარმოადგენს მიმწოდებელსა და ფაქტორს შორის დადებულ შეთანხმებას, რომლის საფუძველზეც მიმწოდებელი ფაქტორს გადასცემს ან ვალდებულებას იღებს გადასცეს საქონლის ნასყიდობიდან წარმოშობილი დებიტორული მოთხოვნები, გარდა იმ მოთხოვნებისა, რომლებიც პირადი, საოჯახო ან საყოფაცხოვრებო მიზნებისთვის შეძენილ საქონელს უკავშირდება. ფაქტორი ვალდებულია შეასრულოს მინიმუმ ორი ფუნქცია შემდეგთაგან: მიმწოდებლის ფინანსური მხარდაჭერა (მათ შორის წინასწარი დაფინანსება ან სესხის გაცემა), დებიტორული დავალიანების ადმინისტრირება, მოთხოვნების ამოღება ან

მოვალის გადაუხდელობის რისკის საკუთარ თავზე აღება.³⁰

ფრანგულ სამართალში ფაქტორინგი მჭიდროდ უკავშირდება კომერციული მოთხოვნების გამარტივებული გადაცემის მოდელს (*Cession Daily*), რომელიც პროფესიული მოთხოვნების მობილიზაციის სპეციალურ სამართლებრივ მექანიზმს წარმოადგენს და ორიენტირებულია საბანკო პრაქტიკის ეფექტიანობასა და კომერციული დაფინანსების ოპერატიულობაზე. ფრანგულ დოქტრინაში ფაქტორინგი განიხილება, როგორც *sui generis* სახელშეკრულებო კონსტრუქცია, რომელიც აერთიანებს დაფინანსების, დებიტორული მოთხოვნების ადმინისტრირებისა და გადაუხდელობის რისკის განაწილების ელემენტებს.³¹

ფრანგულ დოქტრინაში ფაქტორინგი განიხილება, როგორც მექანიზმი, რომლის ფარგლებშიც კლიენტი საკუთარ დებიტორულ მოთხოვნებს გადასცემს ფაქტორს – მონეტარული და ფინანსური კოდექსის რეგულირებას დაქვემდებარებულ საკრედიტო ინსტიტუტს, რომელიც უზრუნველყოფს მოთხოვნების ადმინისტრირებას, მათ წინასწარ დაფინანსებასა და შესაბამისი საკრედიტო რისკების მართვას.³²

29 UNIDROIT, 2023. Model Law on Factoring. Rome: International Institute for the Unification of Private Law. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.unidroit.org/instruments/factoring/model-law-on-factoring/> [წვდომის თარიღი 08.05.2026]; Kaya, B., 2024. UNIDROIT Factoring Model Law: Critiques and Possible Effects. *Revista Jurídica Portucalense*, 35.

30 Article 1, UNIDROIT Convention on International Factoring (Ottawa, 1988). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.unidroit.org/english/conventions/1988factoring/convention-factoring1988.pdf> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

31 Crocq, P.A., 2023. Le fondement juridique du transfert de propriété des créances en matière d'affacturage. *Revue Banque*, 16 January. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.revue-banque.fr/regulation-et-risques/reglementation/le-fondement-juridique-du-transfert-de-proprieté-des-creances-DD13547370> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

32 იქვე. გვ. 138.

3. ფაქტორინგის ინსტიტუტის ახალი საკანონმდებლო რეგულირება საქართველოში

„ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებასთან ერთად მნიშვნელოვანი ცვლილებები განხორციელდა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსშიც, კერძოდ: 198-ე მუხლის ახალი რედაქციით, მოთხოვნის დათმობის მარეგულირებელი ზოგადი წესები აღარ ვრცელდება „ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონიდან გამომდინარე ურთიერთობებზე.³³ ფაქტორინგის ინსტიტუტის ფუნქციური ეფექტიანობის გაძლიერებას ემსახურება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 274-ე მუხლში განხორციელებული ცვლილებაც, რომლის მიხედვით, ფაქტორინგის შედეგად დებიტორული დავალიანების ფაქტორისტის გადაცემის შემთხვევაში მოთხოვნაზე არსებული გირავნობის უფლება წყდება და მოთხოვნა ფაქტორს დაუტვირთავი სახით გადაეცემა, ხოლო გირავნობის უფლება არსებობას აგრძელებს მიღებულ შემოსავალზე.³⁴ მსგავსი მიდგომა აძლიერებს მოთხოვნების ბრუნვაუნარიანობასა და ფაქტორის სამართლებრივ დაცვას.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 286-ე მუხლში განხორციელებული ცვლილებით აიკრძალა ფიზიკური პირის

საცხოვრებელი ტიპის უძრავი ქონების გამოყენება ფაქტორინგისა და რევერსიული ფაქტორინგის მოთხოვნების უზრუნველყოფის საშუალებად, თუ პირს დამატებით სხვა საცხოვრებელი უძრავი ქონება არ გააჩნია.³⁵ შეზღუდვა ცხადყოფს, რომ კანონმდებელი კომერციული დაფინანსების ინტერესებსა და საცხოვრებლის დაცვის სოციალურ ინტერესს შორის ბალანსის დაცვას ცდილობს.

„ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონმა ქართულ სამართლებრივ სისტემაში პირველად განსაზღვრა ფაქტორინგის ცნება, მისი საგანი, მხარეები, განხორციელების ფორმები და ზედამხედველობის მექანიზმები.³⁶ კანონის მიხედვით, ფაქტორინგი გულისხმობს ძირითადი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე დებიტორული დავალიანების ფაქტორისტის გადაცემასა და ფაქტორინგის რეესტრში რეგისტრაციას, რის შედეგადაც დებიტორული დავალიანებიდან გამომდინარე მოთხოვნაზე საკუთრების უფლება შესაბამის ფაქტორს გადაეცემა.³⁷

კანონი ითვალისწინებს ფაქტორინგის რეესტრის შექმნას³⁸ და მოთხოვნათა პრიორიტეტის განსაზღვრას. კანონმდებელმა დააწესა ფაქტორინგული კომპანიების სპეციალური რეგისტრაციისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის ზედამხედველობის რეჟიმი,³⁹ რაც ფაქტორინგს ფინანსური საქმიანობის რეგულირებად სფეროს უკავშირებს. ფაქტორინგის რე-

33 საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 198-ე მუხლი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/31702?publication=138> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

34 იქვე. მუხლი 274.

35 იქვე. მუხლი 286.

36 მუხლები 1–5, საქართველოს კანონი „ფაქტორინგის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6825189?publication=0> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

37 იქვე. მუხლი 3.

38 იქვე. მუხლი 12.

39 იქვე. მუხლები 6–11.

ესტრის მოდელი მოთხოვნათა ბრუნვის საჯაროობის უფრო მაღალ სტანდარტს ქმნის, თუმცა ამავე დროს წარმოშობს კითხვას, რამდენად თავსებადია აღნიშნული მიდგომა მოთხოვნის დათმობის ტრადიციულ ვალდებულებით-სამართლებრივ ბუნებასთან.

კანონი ერთმანეთისგან მიჯნავს რეგრესის უფლებით და რეგრესის უფლების გარეშე ფაქტორინგს. რეგრესის უფლებით ფაქტორინგის შემთხვევაში ფაქტორს უფლება აქვს მოვალის მიერ დებიტორული დავალიანების გადაუხდელობისას მოთხოვნა მოთხოვნის დამთმობ მხარესაც წაუყენოს,⁴⁰ ხოლო რეგრესის უფლების გარეშე ფაქტორინგის დროს გადაუხდელობის რისკს თავად ფაქტორი ატარებს და უკუმოთხოვნის უფლება არ გააჩნია.⁴¹ კანონი უშვებს რევერსიული ფაქტორინგის შესაძლებლობასაც, რომლის ინიციატორია თავად მოვალე,⁴² აგრეთვე ფაქტორინგული პლატფორმის ფუნქციონირებას, რაც ფაქტორინგის ციფრული ფორმების სამართლებრივ აღიარებაზე მეტყველებს.⁴³

კანონი ასევე სპეციალურად აწესრიგებს დებიტორული დავალიანების გადაცემის, მოვალის შეტყობინების, ურთიერთგაქვითვის, უზრუნველყოფის საშუალებებისა და მოთხოვნასთან დაკავშირებული უფლებების გადასვლის საკითხებს,⁴⁴ რითაც ფაქტორინგის ძირითადი სამართლებრივი ელემენტები ერთიან საკანონმდებლო რეჟიმში ექცევა.

„ფაქტორინგის შესახებ“ საქართვე-

ლოს კანონის მიხედვით, ფაქტორინგული კომპანია წარმოადგენს საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ რეგისტრირებულ იურიდიულ პირს და არა ლიცენზირებულ ფინანსურ ინსტიტუტს. მიუხედავად ამისა, ეროვნული ბანკისთვის მინიჭებული ფართო საზედამხედველო და სანქციური უფლებამოსილებები მიუთითებს, რომ ფაქტორინგული საქმიანობა ფაქტობრივად კვაზისალიცენზიო რეგულირების რეჟიმს უახლოვდება. აღნიშნული მოდელი ფაქტორინგს თავისუფალი კერძოსამართლებრივი საქმიანობიდან რეგულირებადი ფინანსური საქმიანობის სფეროში გადაიყვანს.⁴⁵

აღსანიშნავია, რომ სპეციალური საკანონმდებლო მოწესრიგების მიღებამდე ფაქტორინგი „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“ საქართველოს კანონის საბანკო საქმიანობის მარეგულირებელ ნორმებში იყო გათვალისწინებული. კერძოდ, კანონის მე-20 მუხლი ფაქტორინგულ ოპერაციებს რეგრესის უფლებით და ამ უფლების გარეშე საბანკო საქმიანობის ერთ-ერთ დასაშვებ სახედ განიხილავდა. აღნიშნული მიუთითებს, რომ ფაქტორინგი თავდაპირველად სამართლებრივად აღიქმებოდა არა როგორც დამოუკიდებელი სამართლებრივი ინსტიტუტი, არამედ როგორც საბანკო-საფინანსო საქმიანობის სპეციფიკური ფორმა. ამასთან, 2026 წლის 1 აპრილს მიღებულმა „ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონმა ფაქტორინგის ინსტიტუტი უკვე სპეციალიზებული საკანონმდებლო რეგულირების ფარგ-

40 იქვე. მუხლი 15.

41 იქვე. მუხლი 14.

42 იქვე. მუხლი 17.

43 იქვე. მუხლი 21.

44 იქვე. მუხლები 22–31.

45 ქვეპუნქტი „ტ“, მუხლი 3. საქართველოს კანონი „ფაქტორინგის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6825189?publication=0>> [წვდომის თარიღი 08.05.2026]; მუხლი 52⁸, საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/101044?publication=66>> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

ლებში მოაქცია და მისთვის დამოუკიდებელი სამართლებრივი ჩარჩო დაადგინა. შესაბამისად, ფაქტორინგის რეგულირება საბანკო საქმიანობის სფეროს ფარგლებს გასცდა და დამოუკიდებელ ფინანსურ-სამართლებრივ ინსტიტუტად ყალიბდება.⁴⁶

„ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღების პარალელურად, ცვლილებები შევიდა საქართველოს ორგანულ კანონში „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“.⁴⁷ კერძოდ, ორგანულ კანონს დაემატა 52⁸-ე მუხლი, რომელმაც ფაქტორინგული კომპანიისა და ფაქტორინგული პლატფორმის საქმიანობის ზედამხედველობის სპეციალური სამართლებრივი ჩარჩო განსაზღვრა. ამასთან, 2027 წლის 1 იანვრიდან ფაქტორინგული კომპანია და ფაქტორინგული პლატფორმა „საფინანსო სექტორის წარმომადგენლის“ ცნებაშიც მოექცევა, რაც მიუთითებს კანონმდებლის მიდგომაზე, ფაქტორინგი ფინანსური სექტორის ინსტიტუციურ ნაწილად განიხილოს.

მიუხედავად ამისა, მოქმედი საკანონმდებლო მოდელი ფორმალურად არ ეფუძნება კლასიკურ სალიცენზიო რეჟიმს, ვინაიდან „ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით, ფაქტორინგული კომპანია წარმოადგენს საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ რეგისტრირებულ და არა ლიცენზირებულ იურიდიულ პირს.⁴⁸ თუმცა, ეროვნული ბანკისთვის მინიჭებული ფართო საზედამხებელო უფლებამოსილებები – რეგისტრაცია, რეგულირება, კაპიტალის კონტროლი, სანქციების გამოყენება და ადმინისტრატორთა შესაფერისობის შეფასება – მიუთითებს, რომ ფაქტორინგული საქმიანობა თავისი შინაარსით რეგულირებად ფინანსურ საქმიანობას უახლოვდება.⁴⁹

საკანონმდებლო სიახლეა ფაქტორინგის რეესტრის შექმნა, დებიტორული დავალიანების რეგისტრაციისა და მოთხოვნის გადაცემის სამართლებრივი ეფექტის განსაზღვრა, ერთი და იმავე მოთხოვნის მრავალჯერადი გადაცემის აკრძალვა, ფაქტორინგის ხელშეკრულების ბათილობის სპეციალური საფუძვლების დადგენა, ურთიერთგაქვითვის შეთანხმების სამართლებრივი რეჟიმის მოწესრიგება და მოთხოვნის დამთმობი მხარის პასუხისმგებლობის განსაზღვრა დებიტორული დავალიანების ნამდვილობისა და სიზუსტისათვის.⁵⁰

ამავდროულად, კანონმა ფაქტორინგული კომპანია და ფაქტორინგული პლატფორმა ეროვნული ბანკის ზედამხედველობის სფეროში მოაქცია, დაადგინა მათი რეგისტრაციის, კაპიტალის, გამჭვირვალობის, აუდიტის, ანგარიშგებისა და სანქციების სპეციალური რეჟიმი,

46 მუხლი 20, საქართველოს კანონი „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/32962> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

47 ქვეპუნქტი „ა“, მუხლი 2, საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/101044?publication=66> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

48 ქვეპუნქტი „ტ“, მუხლი 3, საქართველოს კანონი „ფაქტორინგის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6825189?publication=0> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

49 მუხლი 52⁸, საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/101044?publication=66> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

50 მუხლები 12, 20, 27–30, საქართველოს კანონი „ფაქტორინგის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6825189?publication=0> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

რაც ფაქტორინგულ საქმიანობას რეგულირებადი ფინანსური საქმიანობის ნიშნებს ანიჭებს.⁵¹

სტატიაში განხილული საკანონმდებლო მოწესრიგება არსებით მნიშვნელობას იძენს საბანკო-საფინანსო სექტორისთვის, ვინაიდან იგი ქმნის დებიტორული დავალიანების ბრუნვის, დაფინანსების, რისკების მართვისა და ციფრული ფინანსური მომსახურების უფრო სტაბილურ, გამჭვირვალე და პროგნოზირებად სამართლებრივ საფუძველს.

შუალედური დასკვნის სახით, „ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონმა ფაქტორინგის ინსტიტუტის პირველი სისტემური საკანონმდებლო მოწესრიგება შექმნა და მნიშვნელოვნად გააფართოვა მისი სამართლებრივი რეგულირების ფარგლები.⁵² კანონმა ფაქტორინგი პრაქტიკული კომერციული მექანიზმიდან რეგულირებადი ფინანსურ-სამართლებრივი ინსტიტუტის მიმართულებით გადაიყვანა, რაც დებიტორული მოთხოვნების ბრუნვის უფრო სტაბილურ და პროგნოზირებად სამართლებრივ საფუძველს ქმნის.⁵³

4. ფაქტორინგის ხელშეკრულების სტრუქტურული ელემენტები და კლასიფიკაციის მოდელები

„ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონი ფაქტორინგულ ურთიერთობაში მონაწილე სუბიექტთა წრეს განსაზღვრავს⁵⁴ და მათ სტატუსს ერთ-

მანეთისგან განასხვავებს. მოთხოვნის დამთმომ მხარედ შეიძლება გამოვიდეს ნებისმიერი იურიდიული პირი, ინდივიდუალური მეწარმე ან სხვა ორგანიზაციული წარმონაქმნი, რომელიც იურიდიული პირი არ არის. ამავდროულად, კანონმდებელმა ფაქტორის სტატუსი კონკრეტული სუბიექტების წრით შემოსაზღვრა და აღნიშნული საქმიანობის განხორციელების უფლება მიანიჭა მხოლოდ კომერციულ ბანკს, მიკრობანკს, მიკროსაფინანსო ორგანიზაციასა და სპეციალურად რეგისტრირებულ ფაქტორინგულ კომპანიას. აღნიშნული მიდგომა მიუთითებს, რომ კანონმა ფაქტორინგი მხოლოდ სახელშეკრულებო ურთიერთობად კი არ განიხილა, არამედ იგი ინსტიტუტური რეგულირების სფეროშიც მოაქცია, რაც ფაქტორინგული საქმიანობის ზედამხედველობისა და ორგანიზაციული სტანდარტების განსაზღვრასაც უკავშირდება.

ფაქტორინგის ხელშეკრულების გაფორმებისას, უპირველესად, განისაზღვრება ხელშეკრულების საგანი, რაც გულისხმობს დებიტორული დავალიანების სრულად ან ნაწილობრივ ფაქტორისთვის გადაცემას, ხოლო ფაქტორინგული ურთიერთობა, საჭიროების შემთხვევაში, შესაძლოა დამატებით მოიცავდეს შესაბამის ფინანსურ მომსახურებებს.⁵⁵ „საერთაშორისო საფინანსო სამართალში გავრცელებული მოსაზრებების თანახმად, დასაშვებია, ფაქტორინგის საგანს წარმოადგენდეს საქონლის მიწოდების ან მომსახურების გაწევის ხელშეკრულებიდან მომდინარე

51 იქვე. მუხლები 6–11, 21, 26, 32.

52 იქვე. მუხლები 1–5.

53 იქვე. მუხლები 13–21.

54 იქვე. პუნქტები 1–3, მუხლი 5.

55 Dubovec, M., 2024. Factoring Model Law: Advancing Access to Receivables Finance. In: Research Handbook on Secured Transactions. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, გვ. 512–526; Roth, M. and Kieninger, E., 2022. Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 4. 9. Auflage. München: C. H. Beck, §398, Rn. 158–164.

არსებული ან სამომავლო, სრული თუ ნაწილობრივი, ვადამოსული ან ვადამოსვლელი მოკლევადიანი დებიტორული დავალიანება”.⁵⁶ აღნიშნული მიდგომა ფაქტორინგის საგანს ფართოდ განიხილავს და მხარეთა ავტონომიის შეღავათებით ფართო ფარგლებსაც აღიარებს. ამის საპირისპიროდ, „ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონმა ფაქტორინგის საგნის ფარგლები დააკონკრეტა და იგი მხოლოდ დებიტორული დავალიანების გადაცემით შემოსაზღვრა. ამავდროულად, კანონმა ფაქტორინგის განხორციელების პირობებიც განსაზღვრა, მათ შორის – შესაბამისი საგნობრივი შეზღუდვები და მოთხოვნის არსებობის დამადასტურებელი დოკუმენტური საფუძვლები.⁵⁷

ფაქტორინგის ხელშეკრულების არსებით პირობებს მიეკუთვნება მოთხოვნის გადაცემის წესი, დაფინანსების მოცულობა, მხარეთა ფინანსური ვალდებულებები და ანგარიშსწორების პირობები, რომლებიც განსაზღვრავს სახელშეკრულებო ურთიერთობის სამართლებრივ ჩარჩოს.⁵⁸ ფაქტორინგის ხელშეკრულების ერთ-ერთ ძირითად პირობად მიიჩნევა რეგრესის უფლების არსებობა ან არარსებობა. რეგრესის უფლების მქონე ფაქტორინგის შემთხვევაში გადაუხდელი მოთხოვნის რისკი საბოლოოდ კლიენტს ეკისრება, ხოლო რეგრესის უფლების გა-

რეშე ფაქტორინგისას შესაბამისი რისკი ფაქტორზე გადადის, რაც, როგორც წესი, მომსახურების უფრო მაღალ საფასურს განაპირობებს.⁵⁹

ფაქტორინგის ხელშეკრულება, როგორც კომპლექსური სახელშეკრულებო ურთიერთობა, ჩვეულებრივ მოიცავს მოვალის შეტყობინების წესს, მხარეთა პასუხისმგებლობის ფარგლებს, კონფიდენციალურობის დაცვის, პირგასამტეხლოს, ფორს-მაჟორის, ხელშეკრულების მოქმედებისა და შეწყვეტის პირობებს. აღნიშნული ელემენტები მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს მხარეთა შორის რისკების განაწილებისა და სახელშეკრულებო ურთიერთობის სტაბილურობის სამართლებრივ ჩარჩოს.⁶⁰

ფაქტორინგის ხელშეკრულებები შესაძლებელია კლასიფიცირდეს იმის მიხედვით, თუ რა ეტაპზე ახორციელებს ფაქტორი მიმწოდებლისთვის ანგარიშსწორებას. იურისპრუდენციაში გამოიყოფა ძველი ხაზის ფაქტორინგი, ვადამოსული ფაქტორინგი და სააგენტო ფაქტორინგი.

ძველი ხაზის ფაქტორინგის (Old-line factoring) ფარგლებში მიმწოდებელი ფაქტორს სრულად ან ნაწილობრივ გადასცემს კომერციული საქმიანობიდან წარმოშობილ მოთხოვნებს, ხოლო ფაქტორი უზრუნველყოფს მათ დაფინანსებას, აღმინისტრირებასა და ინკასოს. აღნიშნული მოდელი, როგორც წესი, დაკავშირებულია

56 გოთუა, ლ., 2018. საქართველოში ფაქტორინგის რეგულირების ზოგიერთი სამართლებრივი ასპექტი. სამართლის ჟურნალი, 2, გვ. 33.

57 მუხლი 4, საქართველოს კანონი „ფაქტორინგის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6825189?publication=0>> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

58 Küting, K. and Weber, C., 2025. Echtes und unechtes Factoring. In: Handbuch der Rechnungslegung. Rn. 9. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.haufe.de/id/beitrag/kuetingweber-handbuch-der-rechnungslegung-einzelabschluss-kap-8-factoring-verhaeltnisse-HI6452436.html>> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].

59 Camacho, M. E., 2012. Relieves Prácticos de la Prevalencia de una Determinada Causa en el Factoring. Revista e-mercatoria, 11(1), გვ. 344–347.

60 Ben Youssef, W. A. and Mansour, N., 2024. The Factoring 2.0 in the Era of the Fintech Revolution Context. In: Digital Technology and Changing Roles in Managerial and Financial Accounting: Theoretical Knowledge and Practical Application. გვ. 37–51.

ავანსურ დაფინანსებასთან და, რიგ შემთხვევებში, მოვალის გადახდისუნარიანობასთან დაკავშირებული რისკის აღებასთან.⁶¹

ვადიანი ფაქტორინგის (Maturity factoring) შემთხვევაში ფაქტორი, როგორც წესი, არ ახორციელებს წინასწარ დაფინანსებას და მისი ძირითადი ფუნქცია მოთხოვნების ადმინისტრირება, ინკასო და გადახდის ვადის დადგომისას ანგარიშსწორების უზრუნველყოფაა. აღნიშნული მოდელი უფრო მეტად ორიენტირებულია მოთხოვნების მართვასა და საკრედიტო რისკის კონტროლზე.⁶²

სააგენტო ფაქტორინგის (Agency factoring) ფარგლებში მოთხოვნების ადმინისტრირებისა და ინკასოს ფუნქცია, ძირითადად, მიმწოდებლის მხარეს რჩება, ხოლო ფაქტორი უზრუნველყოფს დაფინანსებასა და შესაბამის ფინანსურ მომსახურებას. აღნიშნული მოდელი ფაქტორის ადმინისტრაციულ ჩართულობას შედარებით ამცირებს.⁶³

კომერციულ პრაქტიკაში გამოიყოფა ნაწილობრივი ფაქტორინგი, გაყოფილი ფაქტორინგი, განაწილებული რისკის ფაქტორინგი და სელექციური ფაქტორინგი. ნაწილობრივი ფაქტორინგის დროს კლიენტი ფაქტორს უთმობს დებიტორული მოთხოვნების მხოლოდ ნაწილს, ხოლო დანარჩენ მოთხოვნებს თავად მართავს;

გაყოფილი ფაქტორინგის შემთხვევაში მოთხოვნები ორ ფაქტორს შორის ნაწილდება; განაწილებული რისკის ფაქტორინგის დროს საკრედიტო რისკს ფაქტორი და კლიენტი ერთმანეთში ინაწილებენ; ხოლო სელექციური ფაქტორინგის დროს კლიენტი თავად განსაზღვრავს, რომელ მოთხოვნებს დაუთმობს ფაქტორს, ხოლო ფაქტორინგული კომპანია იტოვებს დაფინანსების დამტკიცების ან უარყოფის უფლებას.⁶⁴ ფაქტორინგის ხელშეკრულებები ასევე კლასიფიცირდება რეგრესის უფლების არსებობის მიხედვით.

ტერიტორიული მასშტაბის მიხედვით განასხვავებენ ადგილობრივ (შიდა) და საერთაშორისო ფაქტორინგს. ადგილობრივი ფაქტორინგი ერთი სახელმწიფოს ფარგლებში ხორციელდება, ხოლო საერთაშორისო ფაქტორინგი ტრანსსაზღვრო ურთიერთობას უკავშირდება და, როგორც წესი, ექსპორტისა და იმპორტის ფაქტორების ჩართულობას გულისხმობს.⁶⁵

გერმანული სამართლის მეცნიერება და გერმანიის უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკა გამოყოფს „ნამდვილ“ და „არანამდვილ“ ფაქტორინგს. „ნამდვილი“ ფაქტორინგის შემთხვევაში მოთხოვნის რეალიზაციის რისკი ფაქტორს ეკისრება, ხოლო „არანამდვილი“ ფაქტორინგის დროს აღნიშნული რისკი კლიენტს/მიმ-

61 Article 1(2), UNIDROIT Convention on International Factoring, Ottawa, 28.05.1988. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.unidroit.org/instruments/factoring/convention-on-international-factoring/>> [წვდომის თარიღი 08.05.2026]; International Finance Corporation (IFC), 2024. Knowledge Guide on Factoring Regulation and Supervision. Washington, D.C., გვ. 10–11.

62 Salinger, F., 1999. Factoring Law and Practice. London: Sweet & Maxwell, გვ. 15–18.

63 Ibid.

64 Costa, J., 2023. Factors that Determine Factoring as a Financing Alternative. Catholic University of Portugal. გვ. 33–34. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://repositorio.ucp.pt/bitstreams/c6ab402f-be63-4a20-b31b-f242047a6e1d/download>> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

65 Riesenfeld, S. A. and Hart, F. M., 1992. The Italian Law on Factoring. The Business Lawyer, 47(2), გვ. 523–541.

წოდებელს უნარჩუნდება.⁶⁶

ფაქტორინგის ხელშეკრულების კლასიფიკაცია შესაძლებელია მოვალის ინფორმირების კრიტერიუმის მიხედვითაც. შეტყობინების მქონე ფაქტორინგისას მოვალე ინფორმირებულია მოთხოვნის ფაქტორისთვის გადაცემის შესახებ, ხოლო შეტყობინების გარეშე ფაქტორინგის შემთხვევაში ასეთი ინფორმაცია მას არ მიეწოდება. აღნიშნულ განსხვავებას მნიშვნელობა აქვს მოთხოვნის შესრულების წესისა და მხარეთა რისკების განაწილების თვალსაზრისით. ამდენად, განხილული კლასიფიკაციები ადასტურებს, რომ ფაქტორინგი ერთგვაროვან სახელშეკრულებო მოდელს არ წარმოადგენს და მისი სამართლებრივი ბუნება დამოკიდებულია რისკების განაწილების, მხარეთა უფლებებისა და ვალდებულებების სტრუქტურისა და კონკრეტული სახელშეკრულებო ურთიერთობის თავისებურებებზე. აღნიშნული მრავალფეროვნება ართულებს ფაქტორინგის ერთიან სამართლებრივ კვალიფიკაციას და განაპირობებს მის მიმართ დოქტრინაში არსებული განსხვავებული მიდგომების არსებობას.

დასკვნა

დასკვნის სახით შეიძლება აღინიშნოს, რომ თანამედროვე სამართლებრივი სისტემები ფაქტორინგს სულ უფრო მეტად აღიქვამენ არა მხოლოდ მოთხოვნის დათმობის ინსტრუმენტად, არამედ კომერციული დაფინანსების დამოუკიდებელ ფინანსურ-სამართლებრივ ინსტიტუტად. გერმანული, ფრანგული და იტალიური სამართლებრივი მოდელები, განსხვავებული საკანონმდებლო ტექნიკის მიუხედავად, საერთო ფუნქციურ მიზანს ემსახურება და განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს მოთხოვნების ბრუნვანარიანობის, რეესტრული საჯაროობის, ფინანსური ლიკვიდურობისა და კომერციული დაფინანსების სტაბილურობის უზრუნველყოფას.

„ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებამ ქართულ სამართლებრივ სისტემაში პირველად შექმნა ფაქტორინგის სპეციალური და ერთიანი საკანონმდებლო რეგულირების საფუძველი და იგი მოთხოვნის დათმობის მარეგულირებელი ზოგადი წესებისგან გამიჯნა. კანონმა განსაზღვრა ფაქტორინგის ცნება, მისი განხორციელების ფორმები, რეგრესის მოდელები, ფაქტორინგის რეესტრის ფუნქცია, მოთხოვნათა პრიორიტეტის მექანიზმები, ფაქტორინგული პლატფორმის საქმიანობა და ზედამხედველობის ინსტიტუციური საფუძვლები, ხოლო საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში განხორციელებულმა ცვლილებებმა ფაქტორინგთან დაკავშირებული ურთიერთობების სისტემური მოწესრიგების წინაპირობა შექმნა.

სტატიაში გამოთქმული მოსაზრების თანახმად, ფაქტორინგის სამართლებრივი ბუნება კვლავ სცდება რომელიმე ერთი სახელშეკრულებო ინსტიტუტის ფარგლებს და იგი თანამედროვე ფინანსურ ბრუნვაში მრავალკომპონენტური ფინანსურ-სამართლებრივ კონსტრუქციად ყალიბდება. ამასთან, ფაქტორინგთან დაკავშირებული არაერთი საკითხი კვლავ საჭიროებს შემდგომ დოქტრინულ და პრაქტიკულ დაზუსტებას, განსაკუთრებით – მოთხოვნათა პრიორიტეტის, რეესტრული

66 Küting, K. and Weber, C., 2025. Echtes und unechtes Factoring. In: Handbuch der Rechnungslegung. Rn. 9. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.haufe.de/id/beitrag/kuetingweber-handbuch-der-rechnungslegung-einzelabschluss-kap-8-factoring-verhaeltnisse-HI6452436.html> [ნვდომის თარიღი 08.05.2026]; Muñoz, J. C., 2013. Reverse Factoring in Deutschland. Juristische Rundschau, 1, გვ. 2–3.

ლი საჯაროობის, რეგრესის სამართლებრივი ბუნებისა და ფინანსური ზედამხედველობის პრაქტიკული სტანდარტების მიმართულებით. აღნიშნულ საკითხზე ერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბება

არსებით გავლენას მოახდენს ფაქტორინგის ინსტიტუტის სამართლებრივ სტაბილურობასა და მის ეფექტიან ფუნქციონირებაზე ქართულ საბანკო-საფინანსო სექტორში.

ბიბლიოგრაფია

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. გოთუა, ლ., 2018. საქართველოში ფაქტორინგის რეგულირების ზოგიერთი სამართლებრივი ასპექტი. სამართლის ჟურნალი, 2.
2. კროპჰოლერი, ი., 2014. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი (სასწავლო კომენტარი). თბილისი: საია, GIZ.
3. შამათავა, ი., 2024. მხარეთა უფლება-მოვალეობების თანაბარზომიერი დაცვის სტანდარტი სესხის ხელშეკრულებაში. მონოგრაფია. თბილისი: ბონა კაუზა და კავკასიის უნივერსიტეტი.
4. ჭეჭელაშვილი, ზ., 2008. მოთხოვნის დათმობა და ვალის გადაკისრება. სადისერტაციო ნაშრომი. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი.
5. Ben Youssef, W. A. and Mansour, N., 2024. The Factoring 2.0 in the Era of the Fintech Revolution Context. In: Digital Technology and Changing Roles in Managerial and Financial Accounting: Theoretical Knowledge and Practical Application.
6. Bonell, M. J., 2014. UNIDROIT Convention on International Factoring: An Overview. Uniform Law Review, 19.
7. Camacho, M. E., 2012. Relieves Prácticos de la Prevalencia de una Determinada Causa en el Factoring. Revista e-mercatoria, 11(1).
8. Chen, L., 2025. Accounts Receivable Factoring and Corporate Financialization. Journal of Corporate Finance, 89.
9. Costa, J., 2023. *Factors that Determine Factoring as a Financing Alternative*. Catholic University of Portugal. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://repositorio.ucp.pt/bitstreams/c6ab402f-be63-4a20-b31b-f242047a6e1d/download> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].
10. Crocq, P.A., 2023. *Le fondement juridique du transfert de propriété des créances en matière d'affacturage*. Revue Banque, 16 janvier. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.revue-banque.fr/regulation-et-risques/reglementation/le-fondement-juridique-du-transfert-de-propriete-des-creances-DD13547370> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].
11. Dubovec, M., 2024. Factoring Model Law: Advancing Access to Receivables Finance. In: Research Handbook on Secured Transactions. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
12. Gandhi, J. and Nasit, A., 2025. Comparison of Short-Term Financing Options; Factoring As the Best Alternative. Journal of Information Systems Engineering and Management, 10 (40s).
13. International Finance Corporation (IFC), 2024. *Knowledge Guide on Factoring Regulation and Supervision*. Washington D.C. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2024/knowledge-guide-on-factoring-regulation-and-supervision-ifc-2024.pdf> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].
14. Kaya, B., 2024. UNIDROIT Factoring Model Law: Critiques and Possible Effects. Revista Jurídica Portucalense, 35.
15. Küting, K. and Weber, C., 2025. Echtes und unechtes Factoring. In: Handbuch der Rechnungslegung. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.haufe.de/id/beitrag/kuetingweber-handbuch-der-rechnungslegung-einzelabschluss-kap-8-factoring-verhaeltnisse-HI6452436.html> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
16. Leguizamo, C. A. F., 2010. El contrato de factoring y la nueva factura unificada. Revista

- e-mercatoria, 9(1).
17. Muñoz, J. C., 2013. Reverse Factoring in Deutschland. Juristische Rundschau, 1.
 18. Noro, B. and others, 2023. *First-step Analysis: Fintech Regulation in Italy*. Lexology, 28.07.2023.
 19. Riesenfeld, S. A. and Hart, F. M., 1992. The Italian Law on Factoring. The Business Lawyer, 47(2).
 20. Roth, M. and Kieninger, E., 2022. Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch. Band 4. 9. Auflage. München: C. H. Beck.
 21. Salinger, F., 1999. *Factoring Law and Practice*. London: Sweet & Maxwell.

ნორმატიული მასალა:

1. UNIDROIT Convention on International Factoring (Ottawa, 1988). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.unidroit.org/english/conventions/1988factoring/convention-factoring1988.pdf> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
2. UNIDROIT, 2023. Model Law on Factoring. Rome: International Institute for the Unification of Private Law. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.unidroit.org/instruments/factoring/model-law-on-factoring/> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
3. ასოცირების შესახებ შეთანხმება ერთი მხრივ, საქართველოსა და მეორეს მხრივ, ევროკავშირს და ევროპის ატომური ენერგიის გაერთიანებას და მათ წევრ სახელმწიფოებს შორის. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://mfa.gov.ge/european-union/377295-asotsirebis-shesakheb-shetankhmeba> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
4. გერმანიის სამოქალაქო კოდექსი (BGB). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/ [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
5. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/31702?publication=138> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
6. საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს ეროვნული ბანკის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია:

<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/101044?publication=66> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].

7. საქართველოს კანონი „კომერციული ბანკების საქმიანობის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/32962> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].
8. საქართველოს კანონი „მიკროსაფინანსო ორგანიზაციების შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/24328?publication=26> [წვდომის თარიღი 12.05.2026].
9. საქართველოს კანონი „ფაქტორინგის შესახებ“. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6825189?publication=0> [წვდომის თარიღი 08.05.2026].
10. საქართველოს პარლამენტი, განმარტებითი ბარათი – „ფაქტორინგის შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/415587> [წვდომის თარიღი 14.05.2026].

BIBLIOGRAPHY:

Used Literature:

1. Gothua, L., 2018. *Some Legal Aspects of Factoring Regulation in Georgia*. Journal of Law, 2. (in Georgian).
2. Kropholler, J., 2014. *German Civil Code (Educational Commentary)*. Tbilisi: GYLA, GIZ. (in Georgian)
3. Shamatava, I., 2024. *The Standard of Proportionate Protection of the Rights and Obligations of the Parties in the Loan Agreement*. Monograph. Tbilisi: Bona Cauza and Caucasus University. (in Georgian)
4. Chechelashvili, Z., 2008. *Assignment of Claims and Transfer of Debt*. Doctoral Dissertation. Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. (in Georgian)
5. Ben Youssef, W. A. and Mansour, N., 2024. The Factoring 2.0 in the Era of the Fintech Revolution Context. In: *Digital Technology and Changing Roles in Managerial and Financial Accounting: Theoretical Knowledge and*

- Practical Application*. (in English)
6. Bonell, M. J., 2014. UNIDROIT Convention on International Factoring: An Overview. *Uniform Law Review*, 19. (in English)
 7. Camacho, M. E., 2012. Relieves Prácticos de la Prevalencia de una Determinada Causa en el Factoring. *Revista e-mercatoria*, 11(1). (in Spanish)
 8. Chen, L., 2025. Accounts Receivable Factoring and Corporate Financialization. *Journal of Corporate Finance*, 89. (in English)
 9. Crocq, P.A., 2023. *Le fondement juridique du transfert de propriété des créances en matière d'affacturage*. *Revue Banque*, 16 January. [Online] available at: <https://www.revue-banque.fr/regulation-et-risques/reglementation/le-fondement-juridique-du-transfert-de-propriete-des-creances-DD13547370> [Accessed 08.05.2026]. (in French)
 10. Dubovec, M., 2024. Factoring Model Law: Advancing Access to Receivables Finance. In: *Research Handbook on Secured Transactions*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing. (in English)
 11. Costa, J., 2023. *Factors that Determine Factoring as a Financing Alternative*. Catholic University of Portugal. [Online] available at: <https://repositorio.ucp.pt/bitstreams/c6ab402f-be63-4a20-b31b-f242047a6e1d/download> [Accessed 12.05.2026]. (in English)
 12. International Finance Corporation (IFC), 2024. *Knowledge Guide on Factoring Regulation and Supervision*. Washington, D.C.: International Finance Corporation. [Online] available at: <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2024/knowledge-guide-on-factoring-regulation-and-supervision-ifc-2024.pdf> [Accessed 12.05.2026]. (in English)
 13. Gandhi, J. and Nasit, A., 2025. Comparison of Short-Term Financing Options; Factoring as the Best Alternative. *Journal of Information Systems Engineering and Management*, 10(40s). (in English)
 14. Kaya, B., 2024. UNIDROIT Factoring Model Law: Critiques and Possible Effects. *Revista Jurídica Portucalense*, 35. (in English)
 15. Küting, K. and Weber, C., 2025. Echtes und unechtes Factoring. In: *Handbuch der Rechnungslegung*. [Online] available at: <https://www.haufe.de/id/beitrag/kuetingweber-handbuch-der-rechnungslegung-einzelabschluss-kap-8-factoring-verhaeltnisse-HI6452436.html> [Accessed 08.05.2026]. (in German)
 16. Leguizamo, C. A. F., 2010. El contrato de factoring y la nueva factura unificada. *Revista e-mercatoria*, 9(1). (in Spanish)
 17. Muñoz, J. C., 2013. Reverse Factoring in Deutschland. *Juristische Rundschau*, 1. (in English)
 18. Noro, B. and others, 2023. *First-step Analysis: Fintech Regulation in Italy*. Lexology, 28.07.2023. (in English)
 19. Riesenfeld, S. A. and Hart, F. M., 1992. The Italian Law on Factoring. *The Business Lawyer*, 47(2). (in English)
 20. Roth, M. and Kieninger, E., 2022. *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*. Band 4. 9th ed. München: C. H. Beck. (in German)
 21. Salinger, F., 1999. *Factoring Law and Practice*. London: Sweet & Maxwell. (in English)
- Normative Materials:**
1. UNIDROIT Convention on International Factoring (Ottawa, 1988). [Online] available at: <https://www.unidroit.org/english>
 2. UNIDROIT, 2023. Model Law on Factoring. Rome: International Institute for the Unification of Private Law. [Online] available at: <https://www.unidroit.org/instruments/factoring/model-law-on-factoring/> [Accessed 08.05.2026]. (in English)
 3. Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their Member States, of the One Part, and Georgia, of the Other Part. [Online] available at: <https://mfa.gov.ge/european-union/377295-asotsirebis-shesakheb-shetankhmeba> [Accessed 08.05.2026]. (in Georgian)
 4. German Civil Code (BGB). [Online] available at: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/ [Accessed 08.05.2026]. (in Georgian)
 5. Civil Code of Georgia. [Online] available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/31702?publication=138> [Accessed 08.05.2026]. (in Georgian)
 6. Organic Law of Georgia on the Nation-

- al Bank of Georgia. [Online] available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/101044?publication=66> [Accessed 12.05.2026]. (in Georgian)
7. Law of Georgia on Commercial Banks. [Online] available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/32962> [Accessed 12.05.2026]. (in Georgian)
 8. Law of Georgia on Factoring. [Online] available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/6825189?publication=0> [Accessed 08.05.2026]. (in Georgian)
 9. Law of Georgia on Microfinance Organisations. [Online] available at: <https://www.matsne.gov.ge/ka/document/view/24328?publication=26> [Accessed 12.05.2026]. (in Georgian)
 10. Parliament of Georgia, Explanatory Note to the Draft Law of Georgia on Factoring. [Online] available at: <https://info.parliament.ge/file/1/BillReviewContent/415587> [Accessed 14.05.2026]. (in Georgian)